

Hřích a pokušení

Hřích je v Bibli zmíněn mnohokrát, počínaje prvotním hříchem, kterého se dopustili Adam a Eva, jelikož neodolali pokušení hada a pojedli ze stromu poznání (Gn 3). V této eseji se budu věnovat hříchu, pokušení a také tomu, v jakém vztahu tyto dvě skutečnosti jsou.

Začnu tedy jednou velice zásadní otázkou. Kde má hřích své kořeny a můžeme za něj někoho vinit? Odpověď dokážeme najít v Bibli. Anděl Lucifer nebyl spokojený se svou pozicí a chtěl se rovnat Bohu. Bůh ho za to ale srazil z nebe a z anděla se stal ďábel a s ďáblem vznikl hřích (Iz 14,12-15). Pokud se vrátíme zpět k prvotnímu hříchu, zmínil jsem, že Adam a Eva byli svedeni hadem, ne ďáblem. Had začal být ale s ďáblem spojován už v knize Genesis a přímé spojení můžeme nalézt v Novém zákoně: „*A veliký drak, ten dávný had, zvaný ďábel a satan, který sváděl celý svět, byl svržen na zem a s ním i jeho andělé*“ (Zj 12,9). Za svou vzpouru byli Adam a Eva vyhnáni z ráje a potrestáni Bohem. V listu Římanům 5,12 stojí, že právě skrz Adama a následně jeho potomky hřích vstoupil na zem a s hříchem se nevyhnutelně dostavila i smrt, jelikož „*Mzdou hříchu je smrt*“ (Ř 6,23). My nejsme hříšníci, protože hřešíme, ale hřešíme, protože jsme hříšníci. Stejně jako dědíme fyzické vlastnosti našich rodičů, dědíme i naše hříšné povahy, které mají své počátky u Adama. David bědoval nad lidskou přirozeností, způsobenou Adamovým hříchem: „*Ano, zrodil jsem se z nepravosti, v hříchu mě počala matka*“ (Ž 52,7). Co to ale vůbec je ten hřích, o kterém se křesťanství tak často zmiňuje? První křesťané nazývali hřích řeckým slovem *hamartéma*, což byl v původní řečtině vojenský výraz pro minutí cíle při střelbě z luku. Avšak přenášet výraz pro střelení z luku do teologie může být zavádějící. Bible nás totiž neučí, že hřích je doslova „minutí cíle.“ Bible definuje hřích jako porušení Božího zákona (1J 3,4) nebo také jako vzpouru proti bohu (Dt 9,7), takže toto hledisko, že hřích je pouze „minutí cíle“, by nám mohlo vnuknout myšlenku, že hříšníci se snaží ze všech sil, aby nehřešili, ale občas prostě minou cíl a něco se jim nepovede. Toto stanovisko nemůže být dál od pravdy, jelikož hříšníci se jednoduše nesnaží ze všech sil, ani podle lidských měřítek.

V křesťanské kultuře se často používá pojem „sedm smrtelných hříchů.“ Jaký význam tyto hříchy mají pro křesťanství a kde v Bibli se nacházejí? Odpověď na druhou otázku může být poněkud překvapivá, protože v Písmu svatém se nevyskytují nikde. V Bibli je sice sepsáno sedm hříchů: „*Těchto šest věcí Hospodin nenávidí a sedmá je mu ohavností: přezíravé oči, zrádný jazyk, ruce, které prolévají nevinnou krev, srdce osnující ničemné plány, nohy rychle spěchající za zlem, křivý svědek, který šíří lži, a ten, kdo vyvolává mezi bratry sváry*“ (Př 6,16-19). Tento seznam ale není ten, který je myšlen smrtelnými hříchy. Výčet těchto sedmi smrtelných hříchů zavedl v 6. století papež Řehoř I. Veliký a jejich soupis vypadá takto: pýcha, lakomství, závist, hněv, smilstvo, obžerství, lenost. Lidé si často myslí, že tyto smrtelné hříchy jsou neodpuštělné. To ale není pravda, jelikož neomluvitelný hřích je jenom jeden. Tento seznam byl zaveden a slouží spíše jako takový univerzální rejstřík hříchů, kterých se má člověk vyvarovat. Každý všední hřích by se totiž dal zařadit do jedné s těchto sedmi kategorií a tyto „smrtelné“ hříchy tedy nejsou o nic více smrtelné než ostatní hříchy.

Jedna z mnoha otázek, nad kterou se teologové zamýšleli, je, jak je vůbec možné, že my, lidé, hřešíme. Protože Bůh nás přece stvořil k obrazu svému (Gn 1,27) a Bůh je dokonalý a bez hříchu. Tak čím to je, že lidé hřeší? Odpověď na tuto otázku je vcelku jednoduchá. Je to proto, že Hospodin dal člověku svobodnou vůli. Na rozdíl od zvířat, která se řídí převážně instinktem, člověk má ve svém životě možnost volby. V 5. knize

Mojžíšově je: „*Předložil jsem ti život i smrt, požehnání i zlořečení; vyvol si tedy život, abys byl živ ty i tvé potomstvo*“ (Dt 30,19). A dávat někomu na výběr, aniž by měl možnost volby, je kruté a zcela nepodobné Bohu. Z toho tedy můžeme usoudit, že člověk vskutku má svobodnou vůli a právě tato svobodná vůle je příčinou našich hříchů. Pokud se vrátíme zpět k prvotnímu hříchu, tak víme, že Adam a Eva měli možnost pojmít ze stromu poznání. Kdyby však žádnou svobodnou vůli neměli a byli by zcela řízeni Bohem, zakázané plody by nikdy neochutnali a hříchu by se nedopustili. To tedy znamená, že naše svobodné vůle a hříšné povahy jsou stejně zodpovědné za naše hříchy jako ďábel.

Modlitba Páně neboli Otčenáš je pravděpodobně nejznámější křesťanská modlitba. V evangeliu podle Lukáše (L 11,2-4) ji naučil Ježíš Kristus své učedníky, když se ho zeptali, jak se mají modlit. V Matoušově evangeliu (Mt 6,9-13) je tato modlitba součástí kázání na hoře, ve kterém Ježíš představuje své poselství. Svatý Lukáš ve svém evangeliu uvádí její kratší verzi (pět proseb), kdežto svatý Matouš uvádí verzi delší (sedm proseb). Při bohoslužbách se vždy užíval Matoušův text, který v této eseji využiji i já. Použiji z něj konkrétně v pořadí čtvrtý a pátý verš, na kterých se pokusím naznačit význam hříchu a později v tomto textu i význam pokušení. Pátá prosba říká: „*A odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům.*“ Ježíš nás tímto učí, že odpuštění za naše hříchy můžeme dosáhnout pouze tehdy, když sami odpustíme těm, kdo zhřešili proti nám. Kdo však není ochoten odpouštět, odepírá svým bližním lásku, kterou Bůh chová k nám. V Bibli stojí „*všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy*“ (Ř 3,23). V dnešním světě je ale toto prohlášení poněkud zkreslené, jelikož „*všichni dělají chyby*“ je něco, co řekne babička svému sedmiletému vnukovi, když omylem rozbije její oblíbený hrneček. Chyba, jako je tato, nemá nic společného s hříchem. Neúmyslné rozbití nádobí není žádné porušení Božího zákona.

Dříve ve své eseji jsem poznamenal, že existuje hřích, který nemůže být nikdy odpuštěn. Zmiňuje se o něm Matouš ve svém evangeliu, když farizeové našli Ježíše z toho, že působí ve jménu Belzebuba (Mt 12,24): „*Proto vám pravím, že každý hřích i rouhání bude lidem odpuštěno, ale rouhání proti Duchu svatému nebude odpuštěno. I tomu, kdo by řekl slovo proti Synu člověka, bude odpuštěno; ale kdo by řekl slovo proti Duchu svatému, tomu nebude odpuštěno v tomto věku ani v budoucím*“ (Mt 12,31-32). Znění tohoto neodpustitelného hříchu je tedy rouhání proti Duchu svatému. Farizeové učinili tento neomluvitelný hřích tak, že spojovali Ježíše a Ducha svatého s peklem, místo s nebem. Tento neodpustitelný hřích však mohl být spáchán pouze tehdy, když Ježíš kázal na zemi. Znamená to tedy, že v dnešní době se neodpustitelného hříchu dopustit nemůžeme? Neznamená, jelikož každý, kdo žije v nevíře a odmítá Ježíše Krista a dar věčného života, svým způsobem neomluvitelně hřeší a tím pádem skončí v pekle. Ale každý, kdo věří a chce být zachráněn Boží milostí, jednoduše nemůže vykonat neodpustitelný hřích. Apoštol Pavel v druhém listu Korintským psal: „*Zármutek podle Boží vůle působí pokání ke spáse, a toho není proč litovat, zármutek po způsobu světa však působí smrt. Pohleďte, k čemu vás vedl tento zármutek podle Boží vůle: jakou ve vás vzbudil opravdovost, jakou ochotu k omluvě, jaké znepokojení, jakou bázeň, jakou touhu, jakou horlivost, jakou snahu potrestat viníka! Tím vším jste prokázali, že jste se v té věci zachovali správně.*“ (2Kor 7,10-11). Také David, král Izraele, se dopustil hříchů mnohých, ale činil pokání a s důvěrou v Boží slitování se modlil: „*Neboť ty jsi, Panovníku, dobrý a nabízíš odpuštění; ke všem, kdo tě volají, jsi nejvyšš milosrdný*“ (Ž 86,5). Tyto pasáže nám tedy mohou nabízet uklidnění, že Hospodin nabízí odpuštění za hříchy všem, kdo se k němu s pokorou obracují.

K hříchu ale neodmyslitelně patří pokušení. Bez pokušení by totiž nebylo hříchu a bez hříchu bychom neměli být k čemu pokoušeni. O pár odstavců dříve jsem se zmínil o tom, že v modlitbě Otčenáš je verš, který se zmiňuje o pokušení: „*A neuved' nás*

v pokušení, ale zbav nás od zlého“ (Mt 6,13). Mnozí lidé mají s tímto veršem a konkrétně šestou prosbou „neued’ nás v pokušení“ problém. Protože z jakého důvodu by nás Bůh pokoušel? Jakub ve svém listu píše: „*Kdo prochází zkouškou, ať neříká, že ho pokouší Pán. Bůh nemůže být pokoušen ke zlému a sám také nikoho nepokouší*“ (Jk 1,13). Teolog Friedrich Rittelmeyer se této záležitosti věnoval ve své knize *Das Vaterunser*. Jeho námitky proti této prosbě byly, že Bůh nás bude pokoušet pouze proto, aby otestoval naši víru. Jak je v Bibli psáno: „*Nepotkala vás zkouška nad lidské síly. Bůh je věrný: nedopustí, abyste byli podrobena zkoušce, kterou byste nemohli vydržet, nýbrž se zkouškou vám připraví i východisko a dá vám sílu, abyste mohli obstát.*“ (1Kor 10,13). Bůh nás tedy nikdy nepokouší tak, abychom podlehli, a svými zkouškami nám tedy pouze připomíná naše nedokonalosti. A navíc to, že pokušení odoláme, nás pouze posilní. A tedy když to, že nás Bůh pokouší, je dobré, tak proč se modlíme, aby se to nedělo? Důvodem je pravděpodobně to, že přesné znění se ztratilo v překladu. Někteří bohoslovci navrhuji, aby se tato prosba změnila na něco ve smyslu „pomáhej nám v pokušení“ nebo „ochraňuj nás v pokušení.“

Můžeme ale rozlišovat dva typy pokušení. Jeden typ je ten, jehož původcem je ďábel. Druhý zahrnuje ta pokušení, která mají původ v našich hříšných povahách a kterým ďábel ani nemusí dopomáhat (Jk 1,14). Ježíš byl pokoušen ďáblem na poušti, ale odolal (L 4), a v Bibli se píše, že zakusil všechna naše pokušení, ale i přesto žil celý život bez hříchu (Žd 4,15). Co ale můžeme my, smrtelníci, dělat, abychom odolali pokušení? Jedna možnost je před pokušením utéct, tak jak to udělal Josef, když ho sváděla Potifarova manželka: „*Tu ho chytila za oděv se slovy: „Spi se mnou!“ Ale on jí nechal svůj oděv v ruce, utekl a vyběhl ven*“ (Gn 39,12). Ježíš kázal: „*Jestliže tě svádí tvé pravé oko, vyrvi je a odhod’ pryč, neboť je pro tebe lépe, aby zahynul jeden z tvých údů, než aby celé tvé tělo bylo uvrženo do pekla*“ (Mt 5,29). Tato pasáž nám pravděpodobně neříká, že abychom odolali pokušení, tak si musíme začít odřezávat části těla. Apoštol Pavel nám může pomoci tomuto verši lépe porozumět: „*Proto umrtvujte své pozemské sklony: smilstvo, necudnost, vášeň, zlou touhu a hrabivost, která je modloslužbou*“ (Ko 3,5). Pro nás to tedy má spíše ten význam, že pokud vážně chceme být čistí a plní Boží lásky, musíme pro to něco obětovat a zbavit se těch věcí v našem životě, které nám brání v tom, abychom žili bez hříchu. Ale asi nejlepší obrana proti pokušení, kterou máme, je ta, kterou použil Ježíš na poušti. My totiž, stejně jako Ježíš, můžeme použít Písmo svaté: „*Tvou řeč uchovávám v srdci, nechci proti tobě hřešit*“ (Ž 119,11). Skutečností ale je, že odolávat pokušení není vůbec snadné a každý člověk jednou klopýtne. Protože, jak svatý Matouš napsal, „*Duch je odhodlán, ale tělo slabé*“ (Mt 26,41).

Na závěr bych shrnul své myšlenky a témata jednotlivých částí této eseje. V prvním úseku jsme se věnovali původu hříchu jakožto slova, ale také původu hříchu jako takového. Pověděli jsme si, že hřích pochází z řeckého slova *hamartéma*, což znamená v překladu „minout cíl“ a také jsme si vysvětlili, proč je tento doslovný překlad zavádějící. Co se původu hříchu v Bibli týče, ukázali jsme si, že hřích má svůj původ v ďáblovi, padlému andělu Luciferovi. V druhé pasáži jsme si uvedli původ sedmi smrtelných hříchů a jejich význam pro křesťanství. V třetí části jsme řekli, že hřích má na svědomí ďábel stejným dílem jako naše hříšné povahy, které jsme zdědili po Adamovi. Dále jsme si na modlitbě Páně ukázali poselství Ježíše Krista, že pokud chceme, aby nám bylo odpuštěno, musíme nejdřív odpustit my ostatním. Poté jsem se věnoval neodpuštěnému hříchu, jeho znění, a tomu, jak se vyvarovat toho, abychom ho spáchali. V předposlední části jsme použili Otčenáš, abychom si na něm ukázali pokušení a vysvětlili si, proč znění šesté prosby může být chápáno špatně. A nakonec v poslední pasáži jsme si ukázali, jaké způsoby nám Písmo ukazuje, abychom odolali pokušení a tím se vyvarovali hříchu.

Zdroje a pomocná literatura:

Friedrich Rittelmeyer; *Das Vaterunser als Menschwerdung*

Biblenet.cz

Modlitba.cz

Antroposof.sk

Openoureyeslord.com

Cz.bibleserver.com

Vira.cz

Gotquestions.org

Karelsykora.blog.idnes.cz

Allaboutgod.com

Wol.jw.org

Evangnet.cz